

V I Lenin: Tesar om den nationella frågan¹

Juni 1913

Källa: *Lenin Collected Works*, Progress Publishers, Moskva 1977, [vol 19](#), s 243-251.
Här översatt från versionen på Marxist Internet Archive.

---

1. Avsnittet om nationernas självbestämmande i vårt program kan inte tolkas som något annat än *politiskt* självbestämmande, dvs. rätten att avskilja sig och bilda en egen stat.
2. Detta avsnitt i det socialdemokratiska programmet är *helt* avgörande för Rysslands socialdemokrater:
  - a) av hänsyn till demokratins grundläggande principer i allmänhet;
  - b) även därför att det inom Rysslands gränser och *dessutom i dess gränsområden*, finns ett antal nationer med mycket karakteristiska ekonomiska, sociala och andra förhållanden. Dessutom är dessa nationer (likt alla nationer i Ryssland utom storryssarna) otroligt förtryckta av den tsaristiska monarkin;
  - c) och slutligen också med tanke på att de borgerligt demokratiska reformerna av staten i hela Östeuropa (Österrike och Balkan) och i Asien – dvs. i länder som gränsar till Ryssland – precis som överallt annars i världen i varierande grad har lett till att det har skapats självständiga nationalstater eller stater med nära förknippade nationell sammansättning, hos oss antingen inte har fullbordats eller bara just har börjat;
  - d) därför att Ryssland för närvarande är ett land vars statssystem är mer underutvecklat och reaktionärt än i *något* av de angränsande länderna; till att börja med – i väst – Österrike, där den politiska frihetens grundvalar och en konstitutionell regim befästes 1867, och där allmän rösträtt nu har införts, och slutligen – i öster – i det republikanska Kina. I all sin propaganda måste Rysslands socialdemokrater därför envist kräva att alla nationaliteter har rätt att bilda separata stater eller fritt välja vilken stat de vill vara en del av.
3. Det socialdemokratiska partiet erkänner alla nationaliteters rätt till självbestämmande. Det kräver att socialdemokraterna måste
  - a) vara ovillkorligt mot att den dominerande nationen (eller den nation som utgör befolkningens majoritet) använder våld i någon form mot en nation som vill avskilja sig politiskt;
  - b) kräva att frågan om ett sådant avskiljande bara ska lösas på basis av allmän, direkt och jämlik omröstning i hemliga val bland befolkningen i det givna territoriet;
  - c) föra en oförsonlig kamp mot både de Svarta hundradena/oktobristerna och de liberalt demokratiska partierna (Progressiva partiet, kadeterna, etc.) närhelst de försvarar eller sanktionerar nationellt

---

¹ Dessa teser skrevs av Lenin till sina föreläsningar om den nationella frågan, som han höll i de schweiziska städerna Zürich, Genève, Lausanne och Bern, den 9, 10, 11 och 13 juli 1913.

förtryck i allmänhet eller förnekar nationernas rätt till självbestämmande i synnerhet.

4. Att det socialdemokratiska partiet erkänner alla nationaliteters rätt till självbestämmande innebär definitivt inte att socialdemokraterna är mot att i varje enskilt fall bedöma om det är lämpligt att en nation avskiljer sig statligt. Tvärtom bör socialdemokratin göra sin egen oberoende bedömning, och ta hänsyn till förhållandena för den kapitalistiska utvecklingen, att proletariatet i de olika nationerna förtrycks av alla nationaliteternas förenade borgarklass, och även beakta demokratins allmänna uppgifter, först och främst och mest av allt den proletära klassens intressen under kampen för socialismen.

Ur denna synvinkel måste följande omständigheter få speciell uppmärksamhet. Det finns två nationer i Ryssland som i kraft av ett antal historiska och sociala förhållanden är mer civiliserade och mer isolerade, och allra enklast och "naturligast" skulle kunna förverkliga sin rätt till avskiljande. Det är folken i Finland och Polen. Erfarenheterna från revolutionen 1905 har visat att de härskande klasserna i dessa två nationer, godsägarna och borgarklassen, förkastar den revolutionära kampen för frihet och söker ett *närmande* till Rysslands härskande klasser och den tsaristiska monarkin *på grund av sin rädsla* för det revolutionära proletariatet i Finland och Polen.

Socialdemokratin måste därför på det mest eftertryckliga sätt varna proletariatet och andra arbetande människor från alla nationaliteter för de vilseledande nationalistiska parollerna om "sin egen" borgarklass, som med sina sockrade eller hetsiga tal om "vårt inhemska land" försöker *splittra* proletariatet och *avleda dess uppmärksamhet* från sin borgarklass' intriger och ekonomiska och politiska allianser med andra nationers borgarklasser och med den tsaristiska monarkin.

Proletariatet kan inte fortsätta sin kamp för socialism och försvara sina vardagliga ekonomiska intressen utan en nära och mest fullständiga allians med arbetare från alla nationer, i alla arbetarklassens organisationer utan undantag.

Proletariatet kan inte uppnå frihet annat än med hjälp av revolutionär kamp för att störta tsarmonarkin och ersätta den med en demokratisk republik. Den tsaristiska monarkin *utesluter* frihet och lika rättigheter för nationaliteterna, och är dessutom barbariets, brutalitetens och reaktionens bålverk både i Europa och Asien. Denna monarki kan bara störtas av det förenade proletariatet från alla Rysslands nationer, som leder de konsekvent demokratiska elementen bland de arbetande massorna i alla nationer som är förmögna till revolutionär kamp.

Därav följer att de arbetare som sätter politisk enhet med "sin egen" borgarklass framför fullständig enhet med proletariatet i alla nationer, handlar mot sina egna intressen, mot socialismens intressen och mot demokratins intressen.

5. Socialdemokraterna försvarar ett konsekvent demokratiskt statssystem, och kräver därför ovillkorlig jämlikhet för alla nationaliteter och kämpar mot precis alla privilegier för en eller flera nationaliteter.

I synnerhet förkastar socialdemokraterna ett "statligt" språk. Det är särskilt överflödigt i Ryssland eftersom mer än sju tiondelar av Rysslands befolkning tillhör besläktade slaviska nationaliteter som, med en fri skola och en fri stat, i kraft av vad den ekonomiska utvecklingen kräver lätt skulle kunna samarbeta utan "statliga" privilegier för något språk.

Socialdemokraterna kräver att Rysslands gamla administrativa indelning, som upprättades av de

feodala jordägarna och ämbetsmännen i den enväldiga feodalstaten, avskaffas och ersätts av en indelning som grundar sig på vad dagens ekonomiska liv kräver, och så långt som möjligt överensstämmer med befolkningens nationella sammansättning.

Alla de områden i landet som har sociala särdrag eller kännetecknas av befolkningens nationella sammansättning måste åtnjuta långtgående självstyre och autonomi, med institutioner som är organiserade på grundval av allmän, lika och hemlig rösträtt.

6. Socialdemokraterna kräver att det stiftas en lag som gäller i hela landet och skyddar varje nationell minoritets rättigheter, oavsett i vilken del av landet den befinner sig. Denna lag bör ogiltigförklara alla de åtgärder med vilka den nationella majoriteten försöker skapa privilegier för sig själv eller begränsar en nationell minoritets rättigheter (inom utbildningsområdet, i användningen av ett visst språk, i budgetfrågor etc.) och förbjuda genomförandet av sådana åtgärder genom att göra dem till ett straffbart brott.

7. Socialdemokratin är negativt inställda till parollen om "kulturellt nationell" (eller bara "nationell") "autonomi" eller planer på att genomföra den, eftersom denna paroll (1) otvivelaktigt strider mot den proletära klasskampens internationalism, (2) gör det lättare för proletariatet och de arbetande massorna att dras in i den borgerliga nationalismens inflytelsesfär, och (3) kan avleda uppmärksamheten från uppgiften att på ett konsekvent sätt demokratiskt omvandla staten som helhet, vilket är det enda som kan garantera fred mellan nationaliteterna (i den mån detta överhuvudtaget kan garanteras under kapitalismen).

Med tanke på att frågan om kulturellt nationell autonomi är särskilt aktuell bland socialdemokrater, ger vi en förklaring till denna situation.

a) Ur socialdemokratins synpunkt är det otillåtet att direkt eller indirekt föra fram parollen om en *nationell* kultur. Parollen är felaktig därför att det ekonomiska, politiska och andliga livet redan under kapitalismen blir alltmer internationellt. Socialismen kommer att göra det helt internationellt. Redan nu skapar proletariatet i alla länder systematiskt en internationell kultur, som inte införlivar hela "den nationella kulturen" (oavsett vilken nationell grupp det gäller), utan som från *varje* nationell kultur *bara* tar de element som är konsekvent demokratiska och socialistiska.

b) Det troligen enda exemplet på ett, om än blygsamt, närmande till parollen om nationell kultur i det socialdemokratiska programmet är förmodligen artikel 3 i de österrikiska socialdemokraternas Brunnprogram. Denna artikel lyder: "Alla självstyrande regioner i en och samma nation bildar en enda nationell allians som är fullständigt självständig när det gäller att besluta om sina nationella angelägenheter."

Detta är en kompromissparoll eftersom den inte innehåller ens skuggan av ett extraterritoriellt (personligt) nationellt oberoende. Men även den parollen är felaktig och skadlig, ty det är inte de ryska socialdemokraternas sak att förena tyskarna i Łódź, Riga, S:t Petersburg och Saratov i en nation. Vår uppgift är att kämpa för full demokrati och att alla nationella privilegier avskaffas, och förena de tyska arbetarna i Ryssland med arbetarna i alla andra nationer för att försvara och utveckla socialismens internationella kultur.

Ännu mer felaktig är parollen om extraterritoriell (personlig) nationell autonomi där det (enligt en plan som har utarbetats av de konsekventa anhängarna av denna paroll) inrättas nationella parla-

ment och nationella statssekreterare (Otto Bauer och Karl Renner). Sådana institutioner står i motsättning till de kapitalistiska ländernas ekonomiska villkor och har inte prövats i någon av världens demokratiska stater. Det är en opportunistisk dröm som hyses av människor som misströstar om att kunna inrätta konsekventa demokratiska institutioner, och som söker frälsning från borgarklassens nationella käbbel genom att på ett konstgjort isolera alla nationers proletariat och borgarklasser i ett antal ("kulturella") frågor.

Ibland gör omständigheterna att socialdemokraterna för en tid tvingas underkasta sig någon form av kompromissbeslut. Men det är inte kompromissbeslut vi ska låna från andra länder, utan konsekvent socialdemokratiska beslut. Det skulle särskilt i dag vara oklokt att anta det olyckliga österrikiska kompromissbeslutet, eftersom det har varit fullständigt misslyckat i Österrike och lett till separatism och att de tjeckiska socialdemokraterna har brutit sig ut.

c) Historiskt har parollen om "kulturellt nationell autonomi" i Ryssland antagits av *alla* judiska borgerliga partier och *bara* av judiska borgerliga partier; och de har på ett okritiskt sätt följts av Bund, som inkonsekvent nog har förkastat det nationellt judiska parlamentet (sejmen) och nationellt judiska statssekreterare. För övrigt medger även de europeiska socialdemokrater som ansluter sig till eller försvarar kompromissparollen om kulturellt nationell autonomi att parollen absolut inte kan förverkligas för judarna (Otto Bauer och Karl Kautsky).

d) I civiliserade länder ser vi att kapitalismen bara kan närma sig en (relativt sett) någorlunda fullständig nationell fred under förhållanden där demokratin genomförs maximalt i hela statsystemet och förvaltningen (Schweiz). Parollerna om konsekvent demokrati (republik, milis, tjänstemän som väljs av folket, etc.) förenar proletariatet, det arbetande folket och överhuvudtaget alla progressiva element i varje nation i kamp för förhållanden som utesluter till och med minsta nationella privilegium – medan parollen om "kulturellt nationell autonomi" predikar att nationerna ska isolera sig i utbildningsfrågor (eller "kulturella" frågor i allmänhet), och denna isolering är helt förenlig med att bibehålla grunderna för alla privilegier (inklusive de nationella).

Parollerna om konsekvent demokrati *förenar* proletariatet och alla nationers avancerade demokrater i en enda helhet (och det kräver inte isolering utan att nationernas demokratiska delar förenas i alla frågor, inklusive utbildningsfrågor), medan parollen om kulturellt nationell autonomi *splittrar* de olika nationernas proletariat och knyter dem till de separata nationernas reaktionära och borgerliga element.

Parollerna om konsekvent demokrati är oförsonligt mot reaktionärerna och den kontrarevolutionära borgarklassen i alla nationer, medan parollen om kulturellt nationell autonomi är fullt acceptabel för reaktionärerna och den kontrarevolutionära borgarklassen i vissa nationer.

8. Rysslands samlade ekonomiska och politiska förhållanden kräver därför att socialdemokratin villkorslöst *förenar* arbetare från alla nationaliteter i *alla* proletära organisationer utan undantag (politiska, fackliga, kooperativa, utbildningsorganisationer etc. etc.). Partiet ska inte ha en federativ struktur och ska inte bilda nationella socialdemokratiska grupper, utan ska förena proletärer från alla nationer på en viss ort, bedriva propaganda och agitation på det lokala proletariatets *alla* språk, främja den gemensamma kamp som arbetare från alla nationer för mot alla slags nationella privilegier och erkänna lokala och regionala partiorganisationers självständighet.

9. R.S.D.A.P.:s mer än tioåriga erfarenhet bekräftar att ovanstående tes är riktig. Partiet grundades

1898 som ett parti för hela Ryssland, det vill säga ett parti för proletariatet från Rysslands alla nationaliteter. Partiet förblev ”ryskt” även när Bund uteslöts 1903, efter att partikongressen hade avvisat kravet på att betrakta Bund som det judiska proletariatets *enda* representant. Under 1906 och 1907 visade händelserna på ett övertygande sätt att det inte fanns någon grund för detta krav. Ett stort antal judiska proletärer fortsatte att samarbeta i det gemensamma socialdemokratiska arbetet i många lokala organisationer, och Bund återinträdde i partiet. Stockholmskongressen (1906) tog med de polska och lettiska socialdemokraterna, som förespråkade territoriellt självstyre, i partiet. Kongressen accepterade dessutom *inte* federationsprincipen och krävde enhet mellan socialdemokrater av alla nationaliteter på varje ort. Denna princip har under många år tillämpats i Kaukasus, den tillämpas i Warszawa (polska arbetare och ryska soldater), i Vilnius (polska, lettiska, judiska och litauiska arbetare) och i Riga. På de tre sistnämnda platserna har den tillämpats *mot* det separatistiska Bund. I december 1908 antog R.S.D.A.P. på sin konferens en särskild resolution som bekräftade kravet på *enhet* mellan arbetare av alla nationaliteter, och *på en annan princip än* federation. Genom att inte fullfölja partibeslutet ledde Bund-separatisternas splittrande verksamhet till att hela denna ”federation av värsta slag”² föll samman, och till att Bund och de tjeckiska separatisterna *närmade sig* varandra och vice versa (se Kosovskij i *Nasja Zarja* och de tjeckiska separatisternas organ *Der čechoslavische Sozialdemokrat* nr. 3, 1913, om Kosovskij), och slutligen att det vid likvidatorernas konferens i augusti (1912) ledde till ett *hemligt* försök av Bund-separatisterna och likvidatorerna och några av de kaukasiska likvidatorerna att införa ”kulturellt nationell autonomi” i partiprogrammet *utan att försvara dess innehåll!*

Revolutionära arbetarsocialdemokrater i Polen, i Lettland och i Kaukasus står fortfarande för territoriell självständighet och för *enhet* mellan arbetarsocialdemokrater från alla nationer. Bund-likvidatorernas utbrytning och Bunds allians med icke-socialdemokrater i Warszawa ställer *hela* den nationella frågan, både i dess teoretiska aspekt och i frågan om partiets struktur, *på dagordningen* för alla socialdemokrater.

Kompromissbesluten har brutits av just de personer som införde dem mot partiets vilja, och kravet på enhet mellan arbetande socialdemokrater av alla nationaliteter framförs ljudligare än någonsin.

10. Tzarmonarkins råa militanta nationalism av de Svarta hundradenas sort, och återupplivandet av den borgerliga nationalismen – den storryska (Struve, *Russkaja Molva*,³ Progressiva partiet, etc.), den ukrainska och polska (antisemitismen i Narodowa ”Demokracja”⁴), och den georgiska och

2 Pragkonferensens beslut (1912) kallade de relationer som de nationella socialdemokratiska organisationerna hade med R.S.D.A.P. från 1907 till 1911 för ”*federation av värsta slag*”. Även om de socialdemokratiska organisationerna i Polen, Litauen och Lettland, och även Bund, tillhörde R.S.D.A.P., höll de sig i själva verket utanför. Deras representanter deltog inte i att leda det allryska partiarbetet; direkt eller indirekt främjade de likvidatorernas partifientliga verksamhet. (Se vol. 17, s. 464-65 och vol. 18, s. 411-12.)

3 *Russkaja Molva* (Ryska tidningar) – en borgerlig dagstidning, organ för Progressiva partiet, grundad 1912. Lenin kallade Progressiva partiet för en blandning av oktobristerna och kadeter. Tidningen utkom i S:t Petersburg 1912 och 1913.

4 *Narodowa Demokracja* (Nationaldemokratin) – ett reaktionärt, chauvinistiskt parti inom den polska borgarklassen, grundat 1897. Partiet var rädd för den växande revolutionära rörelsen och ändrade sitt ursprungliga krav på polsk självständighet till ett krav på begränsad autonomi inom ramen för enväldet. Under revolutionen 1905-07 var Narodowa Demokracja den polska kontrarevolutionens största parti, de polska svarta hundradena, för att använda Lenins uttryck. De stödde oktobristerna i statsduman.

År 1919 bytte partiet namn till Zwiazek Ludowo-Narodowy (Nationellt folkligt enhet) och från 1928 blev det Stronnictwo Narodowe (Nationella Partiet). Efter andra världskriget anslöt sig personer från detta parti, som inte längre hade något eget parti, till Mikolajczyks reaktionära parti Polske Stronnictwo Ludowe (Polska folkpartiet).

armeniska, etc. – allt detta gör det särskilt angeläget för socialdemokratiska organisationer i alla delar av Ryssland att ägna större uppmärksamhet än tidigare åt den nationella frågan, och åt att utarbeta konsekvent marxistiska beslut i denna fråga i en anda av konsekvent internationalism och enhet mellan proletärer från alla nationer.

α) Parollen om nationell kultur är felaktig och uttrycker endast en begränsad borgerlig förståelse av den nationella frågan. Internationell kultur.

β) Upprätthållandet av nationella splittringar och främjandet av en förfinad nationalism – enande, *närmande*, blandning av nationer och uttryck för principerna för en *annan*, internationell kultur.

γ) Småborgarnas förtvivlan (hopplös kamp mot nationellt käbbel) och rädslan för radikalt demokratiska reformer och den socialistiska rörelsen – endast radikalt demokratiska reformer kan skapa nationell fred i kapitalistiska stater och endast socialismen kan få slut på det nationella käbblet.

δ) Nationella kurior i utbildningsfrågor.⁵

ε) Judarna.

---

5 Detta avser segregeringen av skolorna efter nationalitet, ett av de grundläggande kraven i det borgerligt nationalistiska programmet för "kulturellt nationell autonomi".
Kurior är den romerskt katolska kyrkans styrelse i Rom – öa.